

Motion till riksdagen 2019/20:3086

av **Kristina Axén Olin m.fl. (M)**

En mer flexibel gymnasieskola

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning av undervisningstiden på gymnasiet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utvärdering av kursgymnasiet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gemensamt basår i gymnasiet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gymnasieskolans naturbruksprogram även fortsättningsvis ska ha möjlighet att erbjuda elever att läsa in särskild behörighet till högskolan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att permanenta försöksverksamheten med spetsutbildning så att högpresterande och särbegåvade gymnasieelever kan läsa vidare i högskolan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta förkunskapskrav till gymnasiet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta gymnasiearbetet betygsättas enligt samma skala som övriga ämnen och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell digital SYV-plattform och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationella branschgymnasieskolor och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra dimensioneringen av platserna på gymnasieskolan och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla skolor bör kunna erbjuda sina elever utbildning i företagande och företagares villkor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur rektorns befogenheter rörande avstängning av elever från gymnasieskolan kan stärkas och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Gymnasieskolan står för en viktig del av den nationella kompetensförsörjningen. Samtidigt visar statistik från Skolverket att 17 100 elever, motsvarande 15,6 procent av eleverna som gick ut årskurs 9 i våren 2019, inte blev behöriga till gymnasieskolan. Utrikes födda och personer utan gymnasieutbildning har särskilt svårt att få ett första jobb, vilket i många fall leder till ett långvarigt bidragsberoende. Gymnasieskolan lider också av matchningsproblem, med allt färre som väljer yrkesprogram, trots att yrkeselever är mycket efterfrågade på arbetsmarknaden. Därför krävs utökade insatser för att underlätta ungdomars övergång till arbetsmarknaden och stärka gymnasieskolans bidrag till kompetensförsörjningen, främst inom områden där det råder brist på utbildad arbetskraft.

Undervisningstiden på gymnasiet

Gymnasieutredningen konstaterar att antalet undervisningstimmar är lågt och många elever vittnar om mycket håltimmar och många lärarlösa lektioner. Lärarnas Riksförbund konstaterar att för deras lärare kan undervisningstiden variera med upp till 30 procent mellan skolor för samma kursinnehåll.

Typvärdet motsvarar 86 timmar per hundrapoängskurs, vilket motsvarar en undervisningstid på under 20 timmar undervisning per skolvecka. Detta ligger i linje

med den garanterade undervisningstiden som motsvarar 2 180 timmar för de högskoleförberedande programmen och 2 430 timmar för yrkesprogrammen. Sverige kan inte förvänta sig att nå högre resultat utan att öka antalet undervisningstimmar. Moderaterna vill därför att en utredning initieras för att säkerställa att alla gymnasieelever får den undervisningstid de har rätt till.

Utvärdering av kursgymnasiet

Dagens kursgymnasium har funnits sedan mitten på 1990-talet. Kursgymnasiet innebär att eleverna läser kurser och får ett slutbetyg efter varje avslutad kurs. Efter en sådan lång tid anser vi att det finns skäl att utvärdera det kursbaserade gymnasiets svagheter och styrkor och hur det har påverkat elevernas kunskapsresultat.

Gemensamt basår

Moderaterna vill utreda möjligheten att införa ett gemensamt första basår för alla studerande på gymnasiet, varefter eleverna får välja inriktning på studierna till det andra gymnasieåret. Detta skulle förhoppningsvis minska andelen felval och sena programbyten samt ge eleverna mer tid att komma in i gymnasiets studiegång och samtidigt reflektera över kommande yrkesval.

Behörigheter till naturbruksgymnasiet

Skolverket har under våren 2016 lämnat förslag om nya inriktningar inom naturbruksprogrammet. Vi anser att det är viktigt att elever som läser gymnasieskolans naturbruksprogram även fortsatt ska ha möjlighet att läsa in särskild behörighet till högskola.

Permanent försöksverksamheten med spetsutbildningar och tydliggör samtliga utbildningsparters samverkansansvar

Att kunna ge tillräckligt med stöd gäller även särbegåvade och högpresterande elever som allt för ofta inte får en tillräckligt anpassad och utmanande undervisning. Dessa elever får många gånger inte samma stöd av läraren eftersom att de ofta ses som självgående. Så ska det inte vara. Alla elever har rätt att nå så långt som möjligt. Alla kommuner ska ha handlingsplaner som säkerställer att särbegåvade och högpresterande elever ges förutsättningar att utvecklas vidare. Samtidigt bör försöksverksamheten med spetsutbildningar, som möjliggör för gymnasieelever att läsa högskolekurser,

permanentas och byggas ut. Det är i detta sammanhang också viktigt att regeringen förtydligar att samtliga utbildningsparter ska ha ett ömsesidigt samverkansansvar för att möjliggöra detta.

Skärpta förkunskapskrav till gymnasiet

Gymnasieutredningen föreslår att alla nationella program bör ha lika höga behörighetskrav. Tolv godkända grundskoleämnen ska gälla för både yrkesprogram och högskoleförberedande program. Det innebär att samtliga förkunskapskrav bör höjas ytterligare för att garantera att gymnasieutbildningen kan bedrivas på rätt nivå.

Låt gymnasiearbetet betygsättas enligt samma skala som övriga ämnen

Dagens gymnasiearbete (tidigare projektarbetet) som elever genomför under det tredje året på gymnasiet är en obligatorisk kurs på 100 poäng. Moderaterna vill att gymnasiearbetet betygsätts enligt samma skala som övriga kurser i gymnasiet.

En nationell digital SYV-plattform

Behovet av förstärkt studie- och yrkesvägledning är stort inom både grundskolan och gymnasiet. På gymnasiet är vägledning särskilt viktig då eleverna ställs inför valet att gå in på arbetsmarknaden eller fortsätta inom högskolan, yrkeshögskolan eller vuxenutbildningen efter avlagd studentexamen. I första hand sköts studie- och yrkesvägledningen av skolan men som ett komplement vill Moderaterna ta fram en nationell digital plattform dit gymnasiestudenter kan vända sig för frågor och vägledning.

Nationella branschgymnasieskolor

För att bättre matcha elever mot nischade yrkesområden där det råder brist på utbildad arbetskraft föreslås en utökad satsning på branschskolor. Det ger företag en möjlighet att i egen regi, eller tillsammans med en befintlig skola, utforma en yrkesutbildning utefter branschens kompetensbehov. Vidare finns det behov av att lärlingsutbildningen och den gymnasiala lärlingsanställningsformen utvecklas. Branschskolorna ska finnas på strategiskt utvalda platser i landet och fungera som kompetenscentrum där de bästa yrkeslärarna med den senaste utrustningen kan samlas. Samtidigt som branschskolor

byggs ut är det viktigt att SYV-verksamheten förbättras för att elever ska kunna göra bättre och mer informerade gymnasieval samt bryta den negativa trenden vad gäller val till yrkesutbildningar.

Förbättra dimensioneringen av platserna på gymnasieskolan

Drygt 40 procent av alla elever på gymnasiet går på något av de högskoleförberedande programmen: samhällsvetenskaps-, naturvetenskaps- och ekonomiprogrammet. Det fjärde största programmet är språkintröduktion, som samlar nyanlända elever utan tillräckliga kunskaper i svenska.

Samtidigt finns en dokumenterad arbetskraftsbrist inom många yrkesområden vilket späs på av att alltför få elever väljer ett yrkesprogram. Det finns därför anledning att stärka styrningen av antalet platser på de olika gymnasieprogrammen.

Dimensioneringen av platser på Yrkeshögskolan har på ett framgångsrikt sätt följt arbetsmarknadens behov. Det bör därför utredas om även dimensioneringen av platser på gymnasiet ska följa en liknande modell för att förbättra kompetensförsörjningen.

Vidare finns det behov av att lärlingsutbildningen och den gymnasiala lärlingsanställningsformen utvecklas. Branschskolorna ska finnas på strategiskt utvalda platser i landet och fungera som kompetenscentrum där de bästa yrkeslärarna med den senaste utrustningen kan samlas. Samtidigt som branschskolor byggs ut är det viktigt att SYV-verksamheten förbättras för att elever ska kunna göra bättre och mer informerade gymnasieval samt bryta den negativa trenden vad gäller val till yrkesutbildningar.

Alla skolor bör kunna erbjuda sina elever utbildning om företagande och företagares villkor

Ung Företagsamhet är en ideell och obunden utbildningsorganisation med syftet att tillsammans med skolan införa entreprenörskap och ett engagerat näringsliv i utbildningssystemet. Ung företagsamhet bidrar till att barn och unga får möjlighet att träna och utveckla sin kreativitet, företagsamhet och sitt entreprenörskap. Praktisk övning i entreprenörskap har många goda effekter. Det leder till att fler senare i livet startar företag, ökar kvaliteten på de startade företagen och bidrar till att kvinnor startar företag tidigare än genomsnittet. Därför bör alla skolor kunna erbjuda sina elever utbildning om företagande och företagares villkor, exempelvis genom UF-företagande eller annan anordnare. Särskilt viktigt är det att sådana kurser ges på gymnasiets yrkesprogram där många elever startar företag efter sina gymnasiestudier.

Ordning och reda på gymnasiet

Det är rektorn på en skola som har det yttersta ansvaret för att skolan är en trygg arbetsplats. Enligt skollagen kan en rektor i grundskolan fatta beslut om att stänga av en elev. I gymnasieskolan får rektorn endast besluta om att stänga av en elev med omedelbar verkan, och kan exempelvis inte besluta om avstängning dagen efter en ordningsstörning. Grundskolerektorer kan också fatta beslut om avstängning självständigt medan en rektor på gymnasiet kan fatta ett så kallat interimistiskt beslut. Det innebär att det måste fastställas av utbildningsnämnden.

Moderaterna anser att rektorer i gymnasieskolan bör ha samma befogenheter som rektorer i grundskolan när det kommer till att upprätthålla ordning och reda på skolan. Vi vill därför se över rektorns befogenheter rörande avstängning av elever från gymnasieskolan i syfte att förbättra gymnasierektorers befogenheter. Denna möjlighet bör även utsträckas till rektorer på fristående gymnasieskolor.

I Moderaternas motion ”Trygghet och arbetsro för skolans medarbetare och elever” föreslår vi flera förändringar för att öka tryggheten i gymnasieskolan. Det handlar bland annat om åtgärder för att främja närvaro i skolan och förbättra skolornas arbete mot kränkningar och att främja fysiskt och psykiskt välmående elever. I motionen föreslår vi vidare att skollagen behöver förtydligas så att det framgår att även eleverna har ett ansvar för att arbetsmiljön i skolan präglas av trygghet och arbetsro och att ett nytt brott som tar sikte på alla former av våldsamma angrepp mot lärare och annan skolpersonal ska införas.

Kristina Axén Olin (M)

Maria Stockhaus (M)

Noria Manouchi (M)

Ulrika Heindorff (M)

Marie-Louise Hänel Sandström (M)

Ann-Britt Åsebol (M)